

رهیافت من | سیستم کنترل داخلی: تعریف و نکات قابل توجه

شماره ۱۱ تاریخ ۲۲ آذر ماه ۱۴۰۳

محمد علی باقرپور ولاشانی

هیات علمی دانشگاه فردوسی مشهد

رئیس هیات مدیره شرکت رهیافت و راهبرد نواندیشان پویا (ره‌نو)

در نوشتار قبلی (رهیافت من: شماره ۱۰) مطالبی تحت عنوان "سیستم کنترل داخلی: الزامات بورسی و شکاف دانشی" بیان گردید. در این نوشتار، ضمن ارائه تعریف سیستم کنترل داخلی، عمده نکات قابل توجه در خصوص آن ارائه می شود. تعاریف متعددی در خصوص سیستم کنترل داخلی بیان، که به نظر نگارنده تعریف ارائه شده توسط کوزو (۲۰۱۳) نسبت به سایر تعاریف، ماهیت و نقش آن را بهتر منعکس می نماید. طبق تعریف مذکور "کنترل داخلی فرآیندی است که توسط هیئت مدیره، مدیریت و سایر کارکنان سازمان اجرایی شده و برای حصول اطمینان معقول از دستیابی به اهداف عملیاتی، گزارشگری و رعایت طراحی گردیده است." در این تعریف نکات قابل توجه ای به شرح زیر وجود دارد:

- ۱- کنترل داخلی به عنوان یک فرایند در نظر گرفته شده است. سیستم کنترل داخلی اقدام و فعالیت مقطعی، فصلی یا دوره‌ای نیست که صرفاً در شرایط خاصی انجام شود بلکه یک جریان دائمی، پویا مستمر بوده که باید با توجه به شرایط و تغییرات محیطی بروز رسانی و متناسب سازی گردد.

۲- این فرایند توسط افراد در سطوح مختلف سازمانی از بالاترین تا پایین ترین رده (هیئت

مدیره، مدیریت و سایر کارکنان) اجرا شده و هر کدام نقش خاصی در آن دارند.

۳- هیئت مدیره نقش اساسی و کلیدی تری در کنترل داخلی نسبت به دیگران داشته و به

همین دلیل هم در تعریف فوق اول ذکر شده است.

۴- سیستم کنترل داخلی نسبت به دستیابی به اهداف سازمان اطمینان معقول و نه تضمین یا

اطمینان مطلق ارایه می‌نماید. به عبارت دیگر وجود یک سیستم کنترل داخلی لزوماً به

معنای دستیابی کامل به اهداف سازمانی نیست.

۵- نقش سیستم کنترل داخلی کمک به تحقق اهداف در طبقات مختلف عملیاتی، گزارشگری

و رعایت است. هر چند که این اهداف در طبقات جداگانه قرار داشته اما دارای همپوشانی

و نقاط اشتراک بوده و اثربخشی سیستم کنترل داخلی زمانی محقق شده که تمامی اهداف

فوق به طور همزمان و کامل محقق گردند.